УДК 378.147

Кюрчев В.М., ректор ТДАТУ, д.т.н., професор,
член-кореспондент НААН України
Ломейко О.П., проректор з НПР, к.т.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Анотація. В статті наведені результати впровадження дуального навчання студентів Таврійського державного агротехнологічного університету з метою підвищення рівня підготовки фахівців.

Ключові слова: дуальне навчання, навчальний план, освітні програми, практична підготовка, виробниче навчання, здобувачі вищої освіти, випускова кафедра, базове підприємство, роботодавці, атестація.

Постановка проблеми. Однією з актуальних проблем вищої освіти в Україні є недостатня співпраця вишів та підприємств-роботодавців у напрямку підвищення практичної підготовки фахівців. А з урахуванням постійного оновлення сучасних технологій на виробництві та недостатньої матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів - впровадження нових форм навчання у освітній процес є сьогодні актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За дуальною системою навчання здійснюється в Німеччині, Австрії, Словаччині, Швейцарії, Данії, Нідерландах, Франції, Китаї та деяких країнах Азії. Зміст та структура освіти мають суттєві відмінності в різних країнах Європейського союзу, але мета в усіх одна – одночасне надання теоретичних знань та практичних навичок в процесі навчання. В умовах сучасного виробництва студенти мають можливість вивчати безпосередньо на робочому місці сучасну техніку, обладнання і технології. Саме такий підхід дозволяє майбутнім випускникам стати висококваліфікованими фахівцями і головне відповідати сучасним вимогам ринку праці.

Формулювання цілей статті. З метою забезпечення якісної підготовки фахівців у Таврійському державному агротехнологічному університеті у 2017-2018 навчальному році був проведений експеримент з впровадження в освітній процес дуального навчання здобувачів вищої освіти з усіх спеціальностей.

Для впровадження дуального навчання в університеті є відповідна нормативно-правова база:

1. Закон України «Про освіту»;
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021р.р.;

3. Концепція МОН України підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти;

4. Положення про дуальне навчання в ТДАТУ (2017р.)

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 січня 2013 р. №20 «Про затвердження Порядку укладення договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях і Типової форми договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях».

На сьогодні існують певні проблеми в чинному законодавстві України, а саме необхідно:

1. Внести зміни щодо дуальної освіти в Закон України «Про вищу освіту»;

2. Затвердити типове Положення про дуальне навчання на рівні МОН України;

3. Відпрацювати механізм співпраці державних ВНЗ із приватними підприємствами тощо.

У той же час, в рамках передбаченої Законом України «Про вищу освіту» автономії вищих навчальних закладів, рішенням вченої ради ТДАТУ протягом 2 семестру 2017-2018 н.р. було впроваджено дуальну форму навчання.

Положення про дуальне навчання в ТДАТУ визначає два види дуального навчання: групове та індивідуальне.

Групове дуальне навчання – це навчання за дуальною системою, яке передбачене навчальним планом і графіком навчального процесу для даного курсу і спеціальності. При цьому виробниче навчання студентів на підприємствах може відбуватися групами або підгрупами.

Індивідуальне дуальне навчання – це дуальне навчання за заявками підприємств певної кількості студентів, які обираються на конкурсній основі.

Саме індивідуальне дуальне навчання для мотивованих студентів до підвищення рівня практичної підготовки на період проведення експерименту було впроваджено в освітній процес в ТДАТУ.

Крім того, згідно із затвердженим Положенням для випускових кафедрам зі спеціальностей визначено порядок впровадження дуального навчання в ТДАТУ:

1. Пошук сучасних підприємств, організацій і установ за профілем спеціальності;

2. Укладання двохсторонніх договорів про співпрацю університету і підприємства (установи, організації) щодо дуального навчання;

3. Обґрунтування термінів дуального навчання студентів на виробництві, погодження програми стажування на виробництві та визначення потреби у кількості студентів на відповідні робочі місця;

4. Проведення конкурсного відбору серед бажаючих навчатися за дуальною формою студентів за участі роботодавців;

5. Укладання індивідуальних угод на дуальне навчання між університетом, студентом та підприємством;

6. Видання наказу по університету та розпорядження про дуальне навчання здобувачів вищої освіти;

7. Атестація здобувачів вищої освіти за участі роботодавців після завершення терміну дуального навчання на підприємстві;

8. Аналіз недоліків у теоретичній підготовці здобувачів вищої освіти за результатами дуального навчання;

9. Корегування освітніх програм і навчальних планів зі спеціальності з урахуванням потреб роботодавців.

Результати впровадження дуального навчання в університеті. На рис. 1 представлено інформацію (станом на 04.05.2018р.) щодо кількості укладених договорів з підприємствами для дуального навчання.

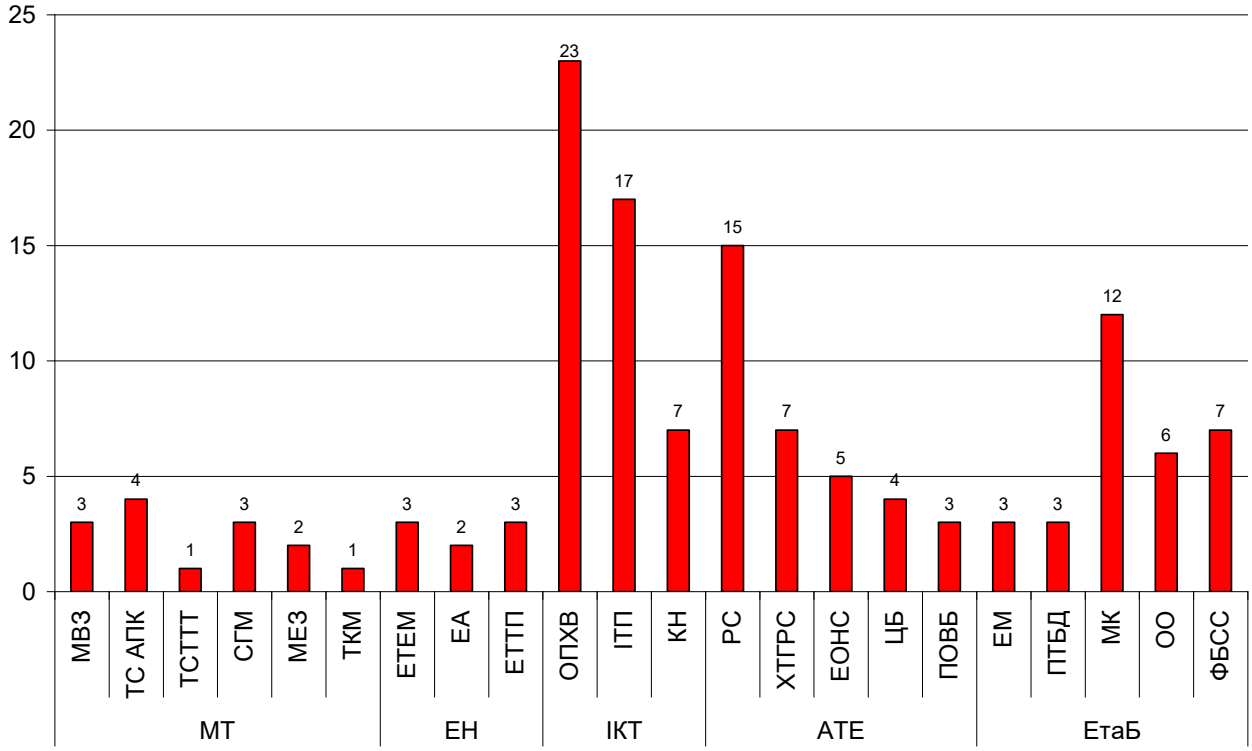

Рис. 1 – Кількість підприємств, установ, організацій, з якими випусковими кафедрами укладено договори на дуальне навчання

Найбільш активно цю роботу протягом навчального року провели кафедри обладнання переробних і харчових виробництв ім. професора Ф.Ю. Ялпачика, рослинництва та інформаційних технологій проектування. В переважній більшості це індивідуальні договори для 1-2 студентів. У той же час кафедрами технологій конструкційних матеріалів та технічного сервісу в АПК укладено договори з підприємствами, згідно яких на дуальну

форму навчання було направлено більше 20 студентів (наприклад машинобудівні підприємства «Гідросила-МЗТГ», «Гідросила-ТЕТІС»).

Основними проблемами укладання договорів про впровадження дуального навчання на підприємствах є, по-перше, недостатня інформованість керівників підприємств, установ, організацій про переваги для роботодавців даної форми навчання, по-друге, не відпрацьовано на законодавчому рівні фінансовий механізм співпраці державних вищих навчальних закладів із приватними підприємствами.

Тому для продовження та поширення впровадження дуального навчання необхідно проводити семінари і круглі столи із керівниками профільних підприємств, організацій, установ щодо роз'яснення поняття дуального навчання та перспектив його впровадження.

На рис. 2 представлено в розрізі випускових кафедр кількість студентів, які пройшли та ще планують пройти дуальне навчання у цьому навчальному році.

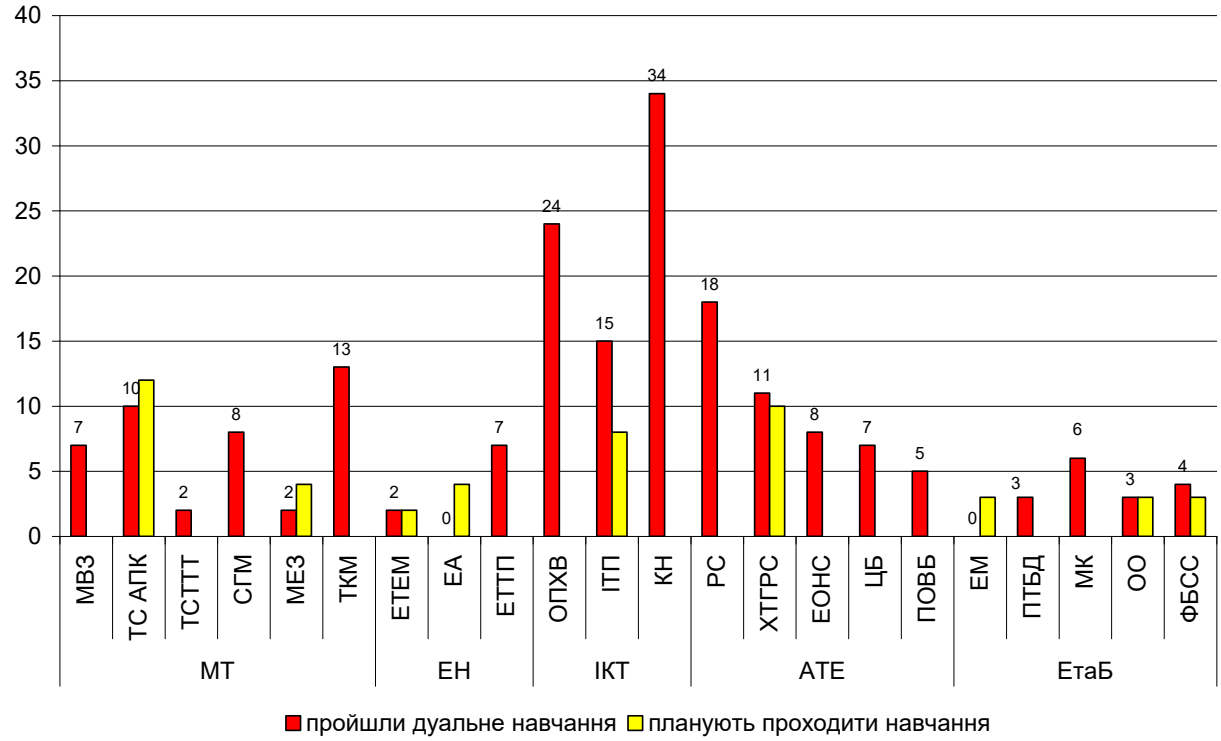

Рис. 2 Кількість здобувачів вищої освіти, які навчаються за дуальною формою навчання

Найбільше було направлено на дуальне навчання студентів зі спеціальності «Комп'ютерні науки» - 49, в тому числі 34 кафедра комп'ютерних наук і 15 кафедра інформаційних технологій проектування. Це пояснюється тим, що фахівці з програмування є гостродефіцитними фахівцями для більшості підприємств, установ і організацій.

Потребують також кваліфікованих фахівців переробні підприємства, тому було направлено на дуальне навчання 24 студента зі спеціальності «Галузеве машинобудування» та 11 студентів зі спеціальності «Харчові технології».

В цьому році було налагоджено дуже тісну співпрацю кафедр механіко-технологічного факультету із сучасними машинобудівними підприємствами «Гідросила-ТЕТІС», «Гідросила-МЗТГ», «Ельворті». Завдяки впровадженню дуального навчання на робочих місцях цих підприємствах працювало біля 30 студентів механіко-технологічного факультету і, частково, факультету інженерії і комп'ютерних технологій.

Якщо підвести проміжний підсумок, то у 2017-2018 навчальному році за дуальною формою навчання на підприємствах працювало і навчалося 189 здобувачів вищої освіти університету (рис. 3).

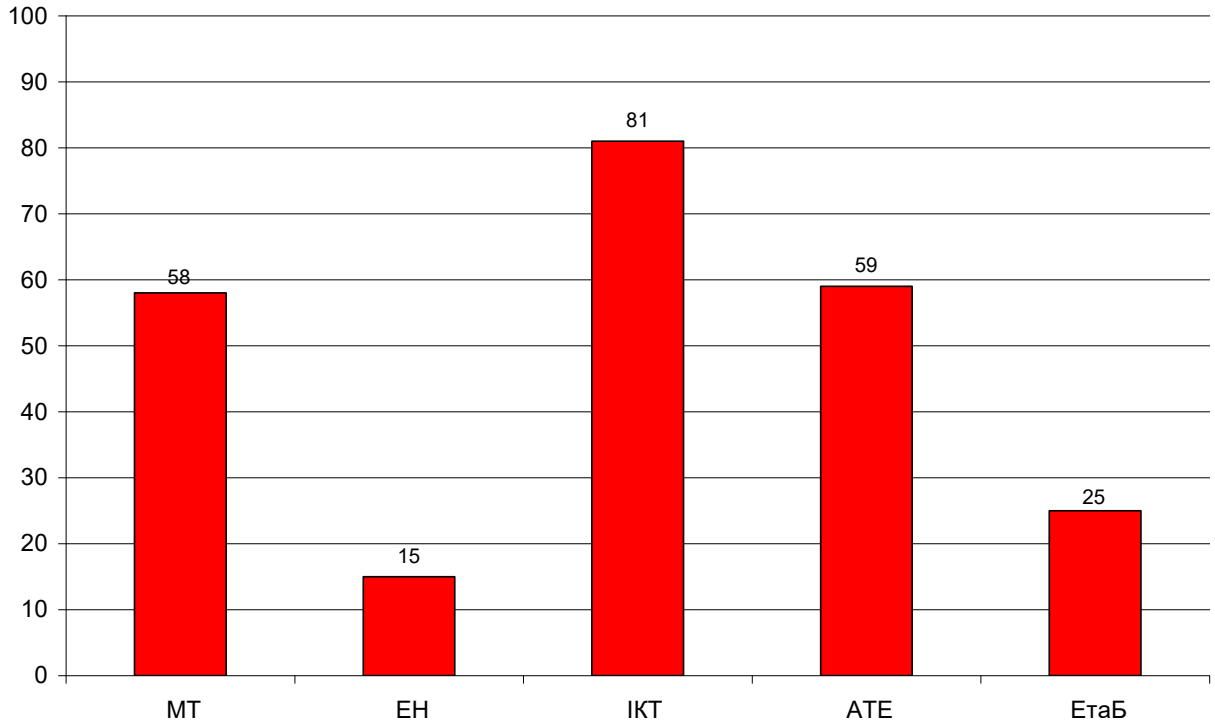

Рис. 3 Кількість здобувачів вищої освіти, які навчаються за дуальною формою навчання в розрізі факультетів

Якщо подивитися у відсотковому співвідношенні кількості здобувачів вищої освіти, які навчалися за дуальною формою до загальної кількості студентів на факультеті, то бачимо, що найкращий показник на факультеті інженерії та комп'ютерних технологій (23%), достатньо високий - на факультетах агротехнологій та екології (11%) і механік-технологічному факультеті (10%). Вдвічі менше на сьогодні показники із впровадження дуального навчання на енергетичному факультеті та факультеті економіки та бізнесу - по 5%.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що експеримент із впровадження дуального навчання в Таврійському державному агротехнологічному університеті є успішним і потребує продовження і поширення. Для реалізації плану впровадження дуального навчання в університеті на наступний навчальний рік необхідно реалізувати ще ряд заходів:

1. Розробити систему організації дуального навчання в ТДАТУ.

2. Продовжити роботу щодо пошуку сучасних підприємств, установ, організацій для дуального навчання здобувачів вищої освіти та укласти з їх керівниками договори про співпрацю.

3. Провести круглі столи із зацікавленими керівниками підприємств, організацій, установ щодо роз'яснення поняття дуального навчання та перспектив його впровадження.

4. Узгодити з фахівцями підприємств, організацій, установ програми виробничого навчання на робочих місцях.

5. Провести атестацію здобувачів вищої освіти, які проходили дуальне навчання, за участю роботодавців.

6. Забезпечити корегування освітніх програм і навчальних планів зі спеціальності та навчальних дисциплін з урахуванням вимог роботодавців.

7. Залучати до викладання професійних навчальних дисциплін фахівців з підприємств, які співпрацюють з університетом за дуальною формою навчання.

Бібліографічний список.

1. Закон України «Про освіту».
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021р.р..
3. Концепція МОН України підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти.
4. Положення про дуальне навчання в ТДАТУ (2017р.).
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 січня 2013 р. №20 «Про затвердження Порядку укладення договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях і Типової форми договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях».

Kiurchev V., TSATU rector, Dr. of Tech. Sc., professor, Lomeiko O., TSATU pro-rector on Science and Pedagogy, Cand. of Tech. Sc., associate professor.

Advanced valve dual pravnennya in the osvitni process

Summary. In the article the results of the dual training of students of the Tavrish state agrotechnological university and the method of the pivoting of the field of preparation of the faculties are introduced.

Key words dualne navchannya, navchalny plan, osvitni progra-mi, practical pidgotovka, vibroniche navchannya, zdobuvachi vischeoi osviti, Vipuskova department, the basis of pidpriemstvo, robotodavtsi, atestatsiya.